

4. 2. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Návrh novely zákona, kterým se mění zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství

Navrhovaná úprava proto jednak dělí dosavadní odstavec 2 v § 14 zákona na 6 samostatných odstavců řešících zřizovatelské funkce obcí vůči předškolním zařízením, základním školám a školským zařízením i dosavadní vztahy mezi obcemi při úhradě neinvestičních nákladů na žáka. To přispěje k větší přehlednosti dané právní úpravy, resp. původního odstavce 2. Zejména však na rozdíl od současné právní úpravy zavazuje domovské obce k úhradě neinvestičních nákladů na žáka ze zařízení v případech uvedených ve třetím odstavci této důvodové zprávy.

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2002

ZÁKON

ze dne 2002,

kterým se mění zákon č. [564/1990](#) Sb., o státní správě a samosprávě ve školství,
ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. [564/1990](#) Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění zákona č. [190/1993](#) Sb., zákona č. [256/1994](#) Sb., zákona č. [132/2000](#) Sb., zákona č. [258/2000](#) Sb., zákona č. [3/2002](#) Sb. a zákona č. [284/2002](#) Sb., se mění takto:

1. V § 14 se odstavec 2 zrušuje a vkládají se nové odstavce 2 až 7, které včetně poznámky pod čarou č. 5a), znějí:

„(2) Obec zřizuje jako příspěvkové organizace nebo se souhlasem krajského úřadu zrušuje předškolní zařízení, základní školu a školská zařízení jim sloužící, základní uměleckou školu, střediska pro volný čas dětí a mládeže, školní družinu, školní klub a školní knihovnu.

(3) Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je obec, ve které má žák trvalý pobyt, povinna hradit obci, která školu zřídila, její neinvestiční výdaje podle odstavce 9, které tvoří náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a výdaje nevýrobní povahy, mzdové prostředky a ostatní výplaty fyzickým osobám neposkytované krajským úřadem připadající na jednoho žáka této školy, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak.

(4) Obec, která je zřizovatelem školy, je povinna oznámit obci, v níž má žák trvalý pobyt, jeho přijetí

do základní školy ve svém spádovém obvodu.

(5) Náklady podle odstavce 3 však obec nemusí hradit, jestliže je v jejím spádovém obvodu zřízena škola, ve které má žák zajištěny podmínky pro bezplatné plnění povinné školní docházky.

(6) Ustanovení odstavce 5 se nepoužije, je-li důvodem plnění povinné školní docházky žáka v obci, ve které nemá trvalý pobyt, jeho umístění ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči^{5a)} na dobu delší než 8 týdnů.

(7) Spory ve věci úhrady neinvestičních výdajů obcí podle odstavců 3, 5 a 6 rozhoduje soud.

5a) Zákon č. [109/2002](#) Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.“.

Dosavadní odstavce 3 až 8 se označují jako odstavce 8 až 13.

2. V § 4 písm. a), b), d) a e) se slova „§ 14 odst. 2 a 6“ nahrazují slovy „§ 14 odst. 2 a 12“.

3. V § 7 písm. c) se slova „§ 14 odst. 3 písm. a)“ nahrazují slovy „§ 14 odst. 8 písm. a)“.

4. V § 24 odst. 4 se slova „§ 24 odst. 2 a 6“ nahrazují slovy „§ 14 odst. 2 a 12“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část

Dosavadní znění zákona č. [564/1990](#) Sb. ve znění pozdějších změn a doplňků, zejména pak zákona č. [284/2002](#) Sb. řeší ve své čtvrté části (Výkon samosprávy ve školství) v §§14 a 15 oblast působnosti obce. Zejména §14 odst. 2 zákona je v dané podobě značně nepřehledný, neboť současně řeší zřizovatelskou funkci obcí vůči předškolním zařízením, základním školám i školským zařízením a otázky úhrady neinvestičních nákladů na žáka mezi obcemi včetně výjimek.

Vážný problém vznikl tím, že stávající právní úprava nezajišťuje rozlišení povinnosti obcí, ve kterých má žák trvalý pobyt, hradit či nehradit neinvestiční náklady na žáka obci, ve které žák plní povinnou školní docházku, podle důvodu pravidelné docházky do této školy.

Dochází tak od nabytí účinnosti zákona č. [284/2002](#) Sb. k situaci, kdy obce, v nichž mají žáci plnit povinnou školní docházku trvalý pobyt, odmítají hradit neinvestiční náklady na žáka i obcím, v nichž mají sídlo Dětské domovy či další školská zařízení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, nebo střediska pro preventivně výchovnou péči (dále jen „zařízení“) a jejichž děti s trvalým pobytem v jiné obci (dále jen „domovská obec“) zde navštěvují základní školu. Umístění dětí do zařízení je přitom

nikoli důsledkem rozhodnutí obcí, ale důsledkem rozhodnutí soudu, diagnostického ústavu nebo žádosti osob odpovědných za výchovu dětí, a jde o umístění do zařízení zřizovaných kraji nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (viz. příslušná ustanovení zákona č. [109/2002](#) Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů ze dne 5.2.2002).

Obce, které mají ve svém spádovém obvodu takováto zařízení, nesou veškeré neinvestiční náklady i na žáky základní školy - děti ze zařízení, přitom domovské obce dětí jsou vzhledem k jejich trvalému pobytu příjemci finančních prostředků z rozpočtového určení daní. Tento stav, způsobený zněním zákona č. [284/2002](#) Sb., je pro obce - zřizovatele základních škol nespravedlivý a neúnosný zejména pro menší obce, neboť počet žáků z těchto zařízení není zanedbatelný.

Navrhovaná úprava proto jednak dělí dosavadní odstavec 2 v § 14 zákona na 6 samostatných odstavců řešících zřizovatelské funkce obcí vůči předškolním zařízením, základním školám a školským zařízením i dosavadní vztahy mezi obcemi při úhradě neinvestičních nákladů na žáka. To přispěje k větší přehlednosti dané právní úpravy, resp. původního odstavce 2. Zejména však na rozdíl od současné právní úpravy zavazuje domovské obce k úhradě neinvestičních nákladů na žáka ze zařízení v případech uvedených ve třetím odstavci této důvodové zprávy. Řešení nelogického zvýšení výdajů obcí - zřizovatelů základních škol, které každý měsíc narůstá a na druhé straně neopodstatněná úspora domovských obcí vyžaduje urychlené přijetí předloženého návrhu.

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a právními akty Evropských společenství, a je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na státní rozpočet.

Předkladatelé navrhují, aby v souladu s § 90 odst. 2 zákona č. [90/1995](#) Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, byl s návrhem zákona vysloven souhlas již v prvním čtení. Důvodem tohoto návrhu je naléhavost a stručnost právní úpravy.

Zvláštní část

K čl. I bodu 1:

Původní znění odstavce 2 je jednak z hlediska přehlednosti, jednak i z důvodu nové právní úpravy rozděleno do nových odstavců 2 až 7.

Odstavec 2 obsahuje znění první věty původního odstavce 2, týkající se zřizovatelských funkcí obce ve vztahu k předškolním zařízením, základním školám a školským zařízením.

Odstavec 3 obsahuje v podstatě znění věty druhé původního odstavce 2 týkající se případné povinnosti obce hradit neinvestiční náklady na žáka obci, v jejíž škole plní žák povinnou školní docházku.

Odstavec 4 stanoví informační povinnost obce, která je zřizovatelem školy. Jedná se o původní znění věty čtvrté odstavce 2.

Odstavec 5 upravuje výjimku z hrazení nákladů podle odstavce 3, která byla obsažena již v původním znění odstavce 2 (věta třetí).

Odstavec 6 nově stanoví zvláštní případy povinnosti hrazení nákladů podle odstavce 3, a to v případech, kdy žák plní povinnou školní docházku v obci, ve které nemá trvalý pobyt, z důvodu umístění do školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči na dobu delší než 8 týdnů.

Odstavec 7 obsahuje původní řešení sporů ve věci úhrady neinvestičních výdajů.

K čl. I body 2 až 4:

Jedná se o pouhé legislativně technické promítnutí navržených změn v bodě 1 do celého textu zákona.

Miroslav Opálka, v.r.

Milan Bičík, v.r.

Marie Rusová, v.r.

Vlastislav Antolák, v.r.

Znění části platného zákona s vyznačením navržených změn
(navržené změny jsou vyznačeny tučně, změny na zrušení jsou přeškrtnuty)

§ 4

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) zpracovává návrh rozpočtu v rozsahu podle § 8 odst. 2 pro školy a školská zařízení v obvodu jeho působnosti zřizované podle § 14 odst. 2 a 12 a předává jej krajskému úřadu,
 - b) zpracovává a předkládá krajskému úřadu rozbor hospodaření za školy a školská zařízení v obvodu jeho působnosti zřizované podle § 14 odst. 2 a 12 podle závazné osnovy a závazného postupu stanoveného ministerstvem podle § 12 odst. 5,
 - c) připravuje podklady pro zúčtování prostředků státního rozpočtu poskytovaných krajským úřadem podle § 8 odst. 3 závazným postupem a podle společných pokynů ministerstva a Ministerstva financí k zúčtování prostředků státního rozpočtu a předává výsledky zúčtování krajskému úřadu,
 - d) zajišťuje podklady pro sumarizaci účetní závěrky a účetních a finančních výkazů za školy a školská zařízení zřizované v obvodu jeho působnosti podle § 14 odst. 2 a 12 pro krajský úřad v souladu se závazným postupem stanoveným Ministerstvem financí,
 - e) shromažďuje a zpracovává data z dokumentace a evidencí za školy a školská zařízení zřizované v obvodu jeho působnosti podle § 14 odst. 2 a 12 v termínech stanovených ministerstvem a předává je krajskému úřadu a ministerstvu, popřípadě jím pověřené organizaci.
-

§ 7

Krajský úřad

- a) přijímá opatření na základě výsledků školní inspekce v předškolních zařízeních, školách a školských zařízeních,
- b) rozhoduje o odvoláních proti rozhodnutí ředitele podle § 3 odst. 2 s výjimkou písmen c) a k),
- c) rozhoduje o odvoláních proti rozhodnutí obce podle § 14 odst. 8 písm. a),

- d) rozhoduje o nostrifikaci vysvědčení vydaných zahraničními školami,
 - e) rozhoduje o osvobození žáků od povinnosti docházet do školy a o osvobození žáků od povinné školní docházky, 1b)
 - f) povoluje udělení výjimky při přijímání žáků ke studiu na středních školách, 1c)
 - g) vyjadřuje se k udělení výjimky při zřizování základních škol, 1d)
 - h) uděluje souhlas se jmenováním a odvoláváním ředitelů předškolních zařízení, škol a školských zařízení, které zřizuje obec,
 - i) rozhoduje o výjimkách, pokud jde o počet dětí ve třídě v mateřských školách, 1e)
 - j) dává souhlas ke slučování škol, 1f)
 - k) jmenuje a odvolává zkušební komise pro vykonání absolutoria a předsedy komisí pro maturitní zkoušky a závěrečné zkoušky,
 - l) plní úkoly organizace vyplývající z pracovně-právních vztahů pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení, které zřizuje podle § 16, pokud nemají právní subjektivitu,
 - m) plní další úkoly vyplývající z jiných zákonů.
-

1b) § 37 zákona č. [29/1984](#) Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

1c) § 19 odst. 3 zákona č. [29/1984](#) Sb.

1d) § 6 odst. 3 a 5 zákona č. [29/1984](#) Sb.

1e) § 3 odst. 1 zákona ČNR č. [76/1978](#) Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

1f) § 2 odst. 2 zákona č. [29/1984](#) Sb.

Působnost obce

§ 14

(1) Obec je povinna vytvářet podmínky pro plnění povinné školní docházky. Územní obvod obce tvoří spádový obvod základní školy; pro dvě a více základních škol stanoví obec vyhláškou jejich spádové obvody s přihlédnutím k případným alternativním vzdělávacím programům. Je-li v obci více než jedna základní škola, stanoví se spádové obvody pouze pro základní školy zřizované obcí. Obec se může dohodnout se sousední obcí nebo s okolními obcemi na vytvoření společného spádového obvodu základní školy.

(2) Obec zřizuje jako příspěvkové organizace nebo se souhlasem krajského úřadu zrušuje předškolní zařízení, základní školu a školská zařízení jim sloužící, základní uměleckou školu, střediska pro volný čas dětí a mládeže, školní družinu, školní klub a školní knihovnu. Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je povinna hradit obec, ve které má žák trvalý pobyt, obci, která školu zřídila, její neinvestiční výdaje podle odstavce 4, které tvoří náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a výdaje nevýrobní povahy, mzdové prostředky a ostatní výplaty fyzickým osobám neposkytované krajským úřadem připadající na jednoho žáka této školy, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak. Náklady podle předchozí věty však obec nemusí hradit, jestliže má zřízenou školu, ve které má žák zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky. Obec, která je zřizovatelem školy, je povinna oznámit obci, v níž má žák trvalý pobyt, jeho přijetí do základní školy ve svém spádovém obvodu. Spory ve věci úhrady neinvestičních výdajů obcí podle tohoto odstavce rozhoduje soud.

(2) Obec zřizuje jako příspěvkové organizace nebo se souhlasem krajského úřadu zrušuje předškolní

zařízení, základní školu a školská zařízení jim sloužící, základní uměleckou školu, střediska pro volný čas dětí a mládeže, školní družinu, školní klub a školní knihovnu.

(3) Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je obec, ve které má žák trvalý pobyt, povinna hradit obci, která školu zřídila, její neinvestiční výdaje podle odstavce 9, které tvoří náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a výdaje nevýrobní povahy, mzdové prostředky a ostatní výplaty fyzickým osobám neposkytované krajským úřadem připadající na jednoho žáka této školy, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak.

(4) Obec, která je zřizovatelem školy, je povinna oznámit obci, v níž má žák trvalý pobyt, jeho přijetí do základní školy ve svém spádovém obvodu.

(5) Náklady podle odstavce 3 však obec nemusí hradit, jestliže je v jejím spádovém obvodu zřízena škola, ve které má žák zajištěny podmínky pro bezplatné plnění povinné školní docházky.

(6) Ustanovení odstavce 5 se nepoužije, je-li důvodem plnění povinné školní docházky žáka v obci, ve které nemá trvalý pobyt, jeho umístění ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči^{5a}) na dobu delší než 8 týdnů.

(7) Spory ve věci úhrady neinvestičních výdajů obcí podle odstavců 3, 5 a 6 rozhoduje soud.

(8) Obec rozhoduje o

- a) přijetí dětí do předškolního zařízení, školní jídelny, školní družiny nebo školního klubu, pokud počet přihlášených dětí přesahuje počet dětí, které lze přijmout,
- b) odvolání proti rozhodnutí ředitele ve věcech správních, uvedených v § 3 odst. 2 písm. c) a k), pokud se jedná o předškolní zařízení, školy a školská zařízení zřizovaná obcí,
- c) přijetí opatření na základě výsledků České školní inspekce v předškolních zařízeních, školách a školských zařízeních, které zřizuje.

(9) Obec spravuje předškolní zařízení, základní školy a školská zařízení, které zřizuje zejména tím, že zabezpečuje investiční výdaje a neinvestiční náklady kromě mzdových prostředků, učebnic, školních pomůcek a potřeb hrazených státem, nestanoví-li tento zákon jinak. Obec může pro školy a školská zařízení, které zřizuje, přispívat na neinvestiční náklady, na mzdové prostředky, učebnice, školní pomůcky a potřeby jinak hrazené státem.

(10) Obec obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na úhradu neinvestičních nákladů na žáka.

(11) Obec zabezpečuje stravování dětí navštěvujících předškolní zařízení a základní školy, které zřizuje; může zabezpečovat též stravování dětí a žáků jiných předškolních zařízení a škol.

(12) Obec může se souhlasem ministerstva zřídit jako příspěvkové organizace předškolní zařízení, školu nebo školské zařízení, které podle tohoto zákona zřizuje jiný zřizovatel, prokáže-li podmínky pro zajištění výchovně vzdělávací činnosti, zejména potřebné finanční, materiální a personální zabezpečení, která nepřiděluje krajský úřad podle § 8 odst. 2. Ředitele předškolních zařízení, škol a školských zařízení zřízených podle tohoto odstavce jmenuje a odvolává rada obce se souhlasem krajského úřadu. Při jmenování vychází zejména z výsledků konkurzního řízení a stanoviska rady školy, pokud je zřízena. Nedojde-li opakovaně k dohodě zřizovatele s krajským úřadem, rozhodne o jmenování ministerstvo.

(13) Obec s předchozím souhlasem krajského úřadu jmenuje na základě výsledků konkurzního řízení

a odvolává ředitele předškolních zařízení, škol a školských zařízení, které zřizuje. Bez předchozího souhlasu krajského úřadu je jmenování a odvolání neplatné.

5a) Zákon č. [109/2002](#) Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

§ 24

Přechodná ustanovení

(1) Delimitace předškolních zařízení, škol a školských zařízení zřízených podle dosavadních předpisů budou ukončeny nejpozději do 31. července 1991. Okresní úřad vyčlení po dohodě s ministerstvem finanční prostředky na činnost školského úřadu, na předškolní zařízení školy a školská zařízení a převede je na školský úřad a na obec. Stejným způsobem se převádějí práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů a majetkových vztahů. Pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení, které nemají právní subjektivitu, plní úkoly organizace vyplývající z pracovněprávních vztahů školský úřad.

(2) Školy, předškolní a školská zařízení zařazené do sítě podle dosavadních předpisů se považují za zařazené do sítě, pokud do šesti měsíců od nabytí účinnosti tohoto zákona předloží podle 13a a 13b žádost o zařazení do sítě ministerstvu nebo příslušnému školskému úřadu anebo jinému příslušnému orgánu státní správy uvedenému v § 13a odst. 4 a 5.

(3) Účinnost § 4 odst. 2 se stanoví po dobu platnosti zákona o okresních úřadech. Dnem zrušení zákona o okresních úřadech přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů na krajský úřad.

(4) Obec nebo kraj v samostatné působnosti, který je zřizovatelem předškolního zařízení, školy nebo školského zařízení, které nemá právní subjektivitu a není organizační součástí jiného předškolního zařízení, školy nebo školského zařízení, které právní subjektivitu má, zajistí změnu právní formy v souladu s § 14 odst. 2 a 12 a § 16 tohoto zákona do 1. ledna 2003.

(5) Církevní školy, církevní vyšší odborné školy, církevní předškolní zařízení a církevní školská zařízení zařazená do sítě podle dosavadních předpisů se považují za zařazené do sítě podle tohoto zákona.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak se bránit proti územnímu plánu?](#)
- [Evropské dotace srozumitelně: Díl druhý - Žadatel nebo příjemce?](#)
- [Uzavírky místních i účelových komunikací a zřizování objízdek](#)
- [Reforma nařízení EU 261/2004: Co znamená pro letecké dopravce?](#)
- [Evropské dotace srozumitelně: Díl první - Unijní a národní rámec](#)
- [Když důkazy nestačí: Rizikové aspekty prokazování řádného užívání ochranných známek](#)
- [Nestačí „mít systém“ aneb povinnosti veřejnoprávních původců při přechodu na atestovaný eSSL](#)

- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)